

STORTINGET

Representantforslag 76 S

(2017–2018)

fra stortingsrepresentantene Tellef Inge Mørland, Ingvild Kjerkol, Tuva Moflag,
Elise Bjørnebekk-Waagen og Tore Hagebakken

Dokument 8:76 S (2017–2018)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Tellef Inge Mørland, Ingvild Kjerkol, Tuva Moflag,
Elise Bjørnebekk-Waagen og Tore Hagebakken om
en ny overdosestrategi**

Til Stortinget

Bakgrunn

Helse- og omsorgskomiteen ga i Innst. 207 S (2012–2013), jf. Meld. St. 30 (2012–2013) Se meg! En helhetlig rusmiddelpolitikk, sin tilslutning til Stoltenberg II-regjeringens forslag om en femårig nasjonal overdosestrategi mot overdosedødsfall. I komiteens innstilling heter det:

«Komiteen ønsker også å slå fast en nasjonal nullvisjon for overdosedødsfall. Enhver som dør av overdose, er én for mye. Målet er at ingen skal dø av overdose.»

I 2014 lanserte Helsedirektoratet en overdosestrategi for perioden 2014–2017, med mål om en årlig nedgang i antallet overdosedødsfall og med en langsiktig nullvisjon for overdosedød. Strategien skulle medvirke til å myndiggjøre brukerne, å redusere antall overdoser – også de som ikke er dødelige, å redusere alvorlig helse-skade som følge av overdoser, å bedre oppfølgingen etter ikke-dødelige overdoser, å bedre vurderingen av selvmordsrisiko og selvmordsforebyggende tiltak i overdosesammenheng og å bedre hjelpetilbudet til pårørende og nærstående som har behov for bistand etter overdosedødsfall.

Strategien inneholder en rekke tiltak, blant annet overgang fra inntak av rusmidler med sprøyte til mindre

skadelige inntaksmåter, kommunale handlingsplaner mot overdose, gjøre livreddende motgift – nalokson nespray – tilgjengelig for brukere og andre og styrke det overdoseforebyggende fokuset i legemiddelassistert rehabilitering (LAR).

Planperioden for den nåværende strategien går ut ved årsskiftet 2017–2018.

Forslagsstillerne mener det er avgjørende med en fortsatt nasjonal innsats for å unngå at arbeidet mot overdoser svekkes og at flere liv går tapt. I det nasjonale trafikksikkerhetsarbeidet har man, som i overdosearbeidet, en nullvisjon for dødsfall. Det nasjonale trafikksikkerhetsarbeidet følges opp med fireårige tiltaksplaner. Forslagsstillerne mener det samme må gjøres for å redusere overdosedødsfall. Det må utarbeides en ny nasjonal overdosestrategi fra 2019, som revideres hvert fjerde år. Forslagsstillerne mener staten fortsatt bør ha rollen som pådriver, strategiutvikler og overvåker av arbeidet mot overdoser. Forslagsstillerne ønsker at en ny strategi fremdeles skal inkludere brukere, nærstående og pårørende.

Overdosesituasjonen i Norge

Norge opplevde en sterk økning i antall narkotikautløste dødsfall fra 1990-tallet fram til 2001, med en påfølgende reduksjon og stabilisering på i snitt 263 dødsfall i året – eller fem døde hver uke. For andre år på rad økte antallet narkotikautløste dødsfall i Norge i 2015. Det ble registrert 289 slike dødsfall, mot 266 i 2014. 221 av disse var overdoser (Folkehelseinstituttet, Dødsårsaksregisteret 2016). Nedgangen man så etter 2001, ser ut til å ha stanset opp i årene etter 2009, og de siste årene har tallene steget noe.

Landene i Europa har ulike grader av og former for narkotikaproblemer. Det som er felles, er at gruppen

tunge rusmisbrukere har en høyere dødelighet. Rundt to pst. av de tyngste brukerne dør av ulike årsaker hvert år. Norge ligger på dette snittet, men vi har likevel en høyere andel overdoser enn mange andre land. Det finnes flere årsaker til dette. En viktig grunn er at norske rusmisbrukere i større grad injiserer heroinen, framfor å røyke stoffet. Injiseringen øker risikoen for dødelige overdoser.

En ny studie fra SERAF (Senter for rus og avhengighetsforskning) av dødsfall etter løslatelse fra fengsel viser at overdosedød er den vanligste dødsårsaken blant løslatte fra norske fengsel. 85 pst. av dødsfallene i denne gruppen skyldes overdose. Den forhøyede risikoen for overdosedød starter umiddelbart etter endt soning. Risikoen for overdosedød den første uken er mer enn doblet sammenlignet med den andre uken. Faren for å dø av overdose er høyest de første dagene etter endt soning. Lignende sårbarhet gjelder etter rusbehandling. For å redusere antall overdosedødsfall er det avgjørende at mennesker på vei ut av institusjon får informasjon om overdosefare og bedre oppfølging i hjemkommunen, med bolig, jobb eller annen aktivitet.

Forslagsstillerne viser til utviklingen i land som USA og Canada, der det varsles om overdoseepidemier som følge av medikamentbruk. Forslagsstillerne mener at en ny overdosestrategi må inkludere forebygging av nye typer overdosedødsfall. I USA mistet over 33 000 mennesker livet i overdoser knyttet til opioider i 2015. Nesten to tredeler av disse dødsfallene involverte et reseptbelagt opioid (American Society of Addiction Medicine, 2016). Tallene kan være en indikasjon på konsekvensen av økt tilgjengelighet, til tross for at det dreier seg om stoffer av farmasøytisk kvalitet som er foreskrevet av leger i forutsigbare doser. Dette er kunnskap en må ha med seg for å forebygge.

I den norske statistikken anslås det at ett av tre dødsfall er knyttet til sterke medikamenter. Arbeidet

mot overdosedød i Norge må derfor også rettes mot andre grupper enn de tradisjonelle, tunge rusmiljøene. Forslagsstillerne understreker at en ny overdosestrategi også må inneholde tiltak mot overdoser fra sterke medikamenter.

Forslagsstillerne er bekymret over at samfunnet mister så mange mennesker i overdosedødsfall årlig, og over at disse tallene ikke går ned. Forslagsstillerne mener at norsk narkotikapolitikk skal være kunnskapsbasert. En ny nasjonal strategi mot overdoser må basere seg på oppdatert kunnskap, slik at fellesskapet kan øke innsatsen og forbedre arbeidet der det svikter. Arbeidet mot overdoser må styrkes, ikke svekkes.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny nasjonal overdosestrategi, som skal gjelde fra 1. januar 2019, og som skal revideres hvert fjerde år.
2. Stortinget ber regjeringen sette ned et ekspertutvalg som, basert på evaluering av den inneværende nasjonale overdosestrategien, kommer frem til nye kunnskapsbaserte forslag for å forebygge overdoser og overdosedød.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at nye målgrupper blir innarbeidet i ny nasjonal overdosestrategi. De nye tiltakene i strategien må gjenspeile mangfoldet i risikogruppen og tilpasses de ulike behovene som finnes for forebygging og oppfølging.
4. Stortinget ber regjeringen innarbeide tiltak mot overdose med sterke smertestillende medikamenter i ny nasjonal overdosestrategi.

28. november 2017

Tellef Inge Mørland

Ingvild Kjerkol

Tuva Moflag

Elise Bjørnebekk-Waagen

Tore Hagebakken